

PIRKANMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS

.....
Alueidenkäytön osasto

Päivämäärä

29.9.2004

Nro

PIR-2004-L-293-213

Virtain kaupunki
ympäristölautakunta
PL 85
34800 Virrat

Viite Lausuntopyyntönne

Asia **LAUSUNTO KOSKIEN KIERRÄTYSPUISTON ASEMAKAAVALUONNOSTA**

Virtain kaupunki on pyytänyt Pirkanmaan ympäristökeskuksen lausuntoa ns. Sarvinevan alueen asemakaavaluonnoksesta (kierrätyspuisto), joka sisältää 8.6.2004 päivätyn kaavakartan, 24.5.2004 päivätyn YVA-selostuksen tiivistelmineen ja ympäristölautakunnan pöytäkirjaotteen (15.6.2004, § 102). Lausuntonaan ympäristökeskus esittää seuraavaa:

Kaava-alue

Kaava-alue sijaitsee valtatie 23 pohjoispuolella ja kantatie 68 itäpuolella, noin 3 kilometriä Virtain keskustasta koilliseen.

Pirkanmaan 3. seutukaavassa alue on merkitty Sarvinevan jätehuoltoalueeksi (ET3 401) ja Sarvinevan jätehuoltoalueen suoja-alueeksi (jh 402). Aluetta koskee kaupunginvaltuuston 6.4.1998 hyväksymä oikeusvaikutukseton yleiskaava, jossa kaava-alue on merkitty sekä kaatopaikka-alueeksi (EK), teollisuusalueeksi (T) että luontosuhteiltaan ja maisemiltaan arvokkaaksi maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (MTY). Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Virtain kaupunki on parhaillaan kaavoittamassa kaava-alueen länsipuolen ranta-alueen Toisveden ja kantatie 68 välissä.

Asemakaavan sisältövaatimukset

Asemakaavoituksessa on otettava huomioon maakuntakaava. Laadittaessa asemakaavaa alueelle, jolla ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, on soveltuvin osin otettava huomioon myös mitä yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään (MRL 54 §). Tämä on tarpeen, jotta asemakaavoituksessa voidaan turvata laaja-alaisimpien, yleensä yleiskaavassa ratkaistavien kysymysten asianmukainen käsittely. Kaavan vaikutusten selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa luontoarvoihin, maisemaan, liikenteeseen ja jätevesihuoltoon.

Kaavavaiheet luonnokseksi

Valtakunnallinen ympäristöhuoltoalan yritys Lassila & Tikanoja on tehnyt kesäkuussa 2003 Virtain kaupungin kanssa esisopimuksen maa-alueen vuokrauksesta ympäristöhuoltoalan liiketoimintaan nykyisen Sarvinevan kaatopaikan alueelta ja sen lähetyviltä.

Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä on käynyt ilmi, että alueen toiminnot vaativat kaavoitusta. Virtain kaupunginhallitus on tehnyt Lassila & Tikanojan kanssa kaavoitussopimuksen lokakuussa 2003. Kaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointi on kytketty toisiinsa niin aikataulullisesti kuin järjestettävien yhteistilaisuuksin. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä ympäristövaikutusten arviointiohjelma on esitelty kuntalaisille 17.11.2003. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 17.11.-16.12.2003 välisen ajan. Kaavaluonnoksesta ja ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta on pidetty yhteinen iltatilaisuus 8.6.2004 ja molemmat ovat olleet nähtävillä 8.6.-8.8.2004 välisen ajan.

Sarvinevan asemakaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu on järjestetty 19.2.2004 ja kaavaa koskeva työneuvottelu on ollut 5.5.2004. Kaavan sisältöön kuten kaava-alueen laajuuteen ja laadittavien selvitysten riittävyyteen liittyviä kysymyksiä on käsitelty myös ohjausryhmän kokouksissa. Ympäristövaikutusten arviointi ja kaavoitus on aikataulullisesti kytketty yhteen siten, että nähtävillä olot on järjestetty samanaikaisesti.

Asemakaavaluonnos ja kaavamääräykset

Asemakaavaa laaditaan noin 80 hehtaarin suuruiselle alueelle. Suunnittelualueella sijaitsee noin 5,5 hehtaarin suuruinen kaatopaikka-alue muun osan ollessa valtaosin metsätalousaluetta.

Kaavaluonnokseen on merkitty noin 45 hehtaarin suuruinen jätteenkäsittelyn korttelialue, joka kaavamääräyksen mukaan varataan jätteiden käsittelyyn, hyödyntämiseen ja loppusijoitukseen. Kaavamääräyksessä todetaan, että alueelle voidaan rakentaa jätteenkäsittelyyn, kierrätykseen ja energian tuotantoon liittyviä rakennuksia, rakenteita ja varastokenttiä (EJ-1). Jätteenkäsittelyalueelle saa kaavamääräyksen mukaan rakentaa 10 % alueen pinta-alasta. Rakennettavat alueen osat on merkitty ohjeellisina kaavaluonnokseen. Osalle alueista on sallittu toimistorakennusten rakentaminen. Kaavaan merkityn tontin maanpinnan likimääräisen korkeusaseman ja jätetäytön ylimmän kohdan korkeusaseman erotus on enimmillään 50 metriä. Jätteenkäsittelyalueen ympärille on merkitty 15–30 metrin levyiset suojaviheralueet (EV-1 ja EV).

Kaavaluonnoksen länsipuolelle on merkitty noin 30 hehtaarin suuruinen teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue (T). Alueelle saa rakentaa kahteen kerrokseen 40 % alueen pinta-alasta. Muutoin teollisuus- ja varastorakentamisen käyttötarkoitusta ei ole kaavamääräyksiin tarkennettu.

Kaava-alueen keskeltä johtaa valtatielle 23 noin 10-20 metrin levyinen katuyhteys, joka rajoittuu jätteenkäsittely- ja teollisuusalueitten lisäksi noin 5 hehtaarin suuruiseen maa- ja metsätalousalueeseen (M).

Lähin vakituinen asutus sijaitsee Puttoskylässä suunnittelualueen rajasta noin 300 metriä kaakkoon. Kaava-alueen pohjoispuolella on yksittäisiä maataloja noin 200 metrin päässä. Kaava-alueen pohjois- tai länsipuolen kortteleiden ja kaavan ulkopuolelle jäävien alueitten vä-

liin ei ole merkitty suojaviheralueita. Virtain keskusta on noin 3 kilometriä ja Toisveteen noin 2 kilometriä.

Laaditut selvitykset ja vaikutusten arvioinnit sekä niiden riittävyys kaavoituksen kannalta

Kaavaluonnoksen selvitysten osalta on viitattu Virtain kierrätyspuiston ympäristövaikutusten arviointiselostukseen, joka koskee ainoastaan kaava-alueen kierrätyspuistohankkeen kortteli-alueita. Kaavaluonnokseen merkityn teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueen osalta selvityksiä ei ole esitetty. Selvitysten riittävyyttä on mahdollista arvioida vain jätteenkäsittelyn korttelialueelle osoitettujen toimintojen osalta.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus (YVA)

Arviointiselostuksessa esitetyt eri vaihtoehtojen ympäristövaikutukset koskevat kaavaluonnokseen merkityn jätteenkäsittelyn korttelialueen toimintojen sijoittumista. Toimintojen vaatimista 30,4 hehtaarin suuruisista tilavarauksista on muun muassa kierrätysmateriaalien varastointia ja käsittelyä varten varattu kenttätilaa alustavasti 2,2 ha.

Virtain Kierrätyspuisto on hankkeena valtakunnallisesti laaja jätteenkäsittelykeskus, joka koostuu suunnitelman mukaan useista jätemateriaalien käsittely-yksiköistä ja loppusijoitusalueista. Mekaanisessa käsittelylaitoksessa valmistettavaa kierrätyspolttoainetta voidaan hyödyntää alueelle rakennettavissa voimalaitoksissa, tai sitä toimitetaan poltettavaksi muualle.

Vaikutuksia on selvitetty vaihtoehtojen VE 0, VE I ja VE II välillä. Vaihtoehto VE 0 kuvaa nykytilannetta eli hanketta ei toteuteta ja Sarvinevan kaatopaikka suljetaan. Vaihtoehdossa VE I kierrätyspolttoainetta polttava voimalaitos rakennetaan Sarvinevan alueelle. Vaihtoehdossa VE II ei voimalaitosta toteuteta vaan kierrätyspolttoaine kuljetetaan poltettavaksi toisaalle. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on todettu, että molemmissa vaihtoehtoissa VE I ja VE II kierrätyspuiston jätevedet käsitellään vaihtoehtoisesti joko Sarvinevan alueelle rakennettavassa jätevedenpuhdistamossa ja johdetaan Toisveteen ja edelleen Herraskosken kautta Härköselälle tai jätevedet johdetaan kaupungin jätevedenpuhdistamolle ja sieltä edelleen Härköselän, Toutaansalmen kautta Vaskiveteen. Kaavaluonnoksen on todettu pohjautuvan vaihtoehtoon VE I.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen vaihtoehdon VEI selvitykset ja niiden riittävyys kaavaluonnokseen

Liikenne

Kierrätyspuistoon ja teollisuus- ja varastorakennusten alueelle johtava liikenne ohjautuu valtatieltä 23. Tiehallinnon Hämeen tiepiiri on liittymälupaa päättäessään ottanut huomioon, että liittymä kykenee välittämään turvallisesti myös kaava-alueen teollisuudesta aiheutuvat liikennetarpeet. Kaava-alueesta on muodostumassa merkittävä työpaikka-alue.

Liikenteen vaikutusten tarkastelu on rajattu tieverkolle kierrätyspuiston välittömään läheisyyteen. Selvityksessä on todettu, että kierrätyspuistohanke lisää raskaan liikenteen liikennemääriä erityisesti valtatiellä 23 uuden liittymän ja Virtain taajaman välisellä osuudella.

Ympäristökeskus tähdentää, että muodostuvan uuden työpaikka-alueen kevyen liikenteen yhteydet Virtain kuntakeskukseen tulee selvittää kaavoituksen yhteydessä.

Melu

Kierrätyspuiston toimintojen ja liikenteen vaikutus alueen melutasoihin on selvitetty laskennallisesti. Toiminnan aiheuttaman melun laskennassa on käytetty pohjoismaista teollisuusmelun laskentamallia, joka ottaa huomioon mm. maastonmuodot, rakennusten este- ja heijastusvaikutukset sekä maaperän vaimennuksen. Selvityksen mukaan päivääjän yli 45 dB:n melualueella ei ole yhtään loma-asuntoa eikä 55 dB:n melualueella yhtään vakituista asuntoa. Selvityksessä todetaan, ettei alueella ole yöaikaan toimintaa ja melua aiheutuu vain jatkuvasti toimivista kompressoreista ja pumpuista. Ympäristökeskus toteaa, että kierrätyspuiston toiminnan aiheuttaman melualuemallinnuksen mukaan Sorvanjärven pohjoisosan loma-asumiseen käytettävästä alueesta osa on 45 dB:n ja 50 dB:n välisellä melualueella, mitä ei ole otettu kaavassa huomioon.

Ympäristökeskus toteaa, ettei kaava-aineistoon sisälly selvitystä teollisuus- ja varastoalueen melusta. Ympäristökeskus katsoo, että myös teollisuus- ja varastoalueesta aiheutuva melu tulee selvittää ja ottaa huomioon kaavoituksessa mahdollisena meluntorjuntatarpeena.

Vesi- ja jätevesihuolto (mm. hulevedet)

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on todettu, että puhtaita hulevesiä muodostavia alueita on 4,6 hehtaaria, pilaantuneiden maiden käsittelyalueita 2,1 hehtaaria, bioreaktorialuetta 3,7 hehtaaria, tavanomaisen jätteen kaatopaikan aluetta 9,4 hehtaaria ja tuhkan kaatopaikka-alueita 4,8 hehtaaria. Pohjavesivaikutukset ovat suorassa suhteessa siihen kuinka paljon maa-alaa on rakennettu jätteenkäsittelytoimintoja varten. Vaikutukset ovat suurimmillaan silloin, kun kaikki kentät ja jätteen loppusijoitusalueet on rakennettu. Kaavaluonnokseen ei sisälly selvitystä noin 30 hehtaarin suuruisesta teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueesta aiheutuvien hule- ja jätevesien määrästä ja käsittelystä.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on mainittu, että kaava-alueen pintavesistä osa virtaa metsäojastoa pitkin suoraan länsi-luoteeseen kohti Toisveden Risulanlahtea ja osa etelään Sorvanjärven suuntaan. Pohjavesistä on todettu, että valtaosa pohjavedestä virtaa kohti pohjoista ja osin kohti Sorvanjärveä. Vain 300 metrin päässä kaava-alueesta Sorvanjärven rannassa sijaitsee lähin kiinteistö, joka ei ole yleisessä vesijohdossa. Lähimmät kiinteistökohtaisen vedenhankinnan varassa olevat kiinteistöt sijaitsevat Puttoskylässä noin 300 – 700 metrin päässä suunnittelualueen rajasta. Suunnittelualueen pohjoispuolella olevat haja-asutusalueen kiinteistöt ja Sorvanjärven ranta-asutus on kiinteistökohtaisen vesihuollon varassa. Selvityksessä on todettu eristekerrosten läpi suotautuvien vesimäärien olevan pieniä eikä pohjarakenteiden vaurioitumista ole otettu riskinä huomioon. Ympäristökeskus katsoo, että kaavan laadinnan yhteydessä tulee arvioida alueelle sijoittuvien toimintojen aiheuttamat mahdolliset riskit lähikiinteistöjen vesihuollolle.

Väkevien suotovesien eräs käsittelyvaihtoehto on vesien puhdistaminen paikan päällä vastaavalla tehokkuudella kuin kunnallisessa jätevedenpuhdistamossa. Tämänkin jälkeen hankealueelta arvioidaan aiheutuvan vesistökuormituksen esimerkiksi typen osalta vastaavan maksimissaan noin 10000 asukkaan puhdistamattomia asumajätevesiä. Jos jätevedet johdetaan kaava-alueelta Toisveteen, suurin vaikutus ilmenee Härköselkä-Vaskiselkä alueella. Johdettaessa jätevedet kaupungin jätevedenpuhdistamolle kohdistuu pääasiallisoin vaikutus johtamiskohdan alapuolelle Vaskiselkään.

Ympäristökeskus katsoo, että kaavaratkaisun kannalta olennainen seikka on, johdetaanko jätevedet kaupungin jätevedenpuhdistamolle vai käsitelläänkö jätevedet kaava-alueella. Ympäristökeskus toteaa, että kaava-aineistossa tulee esittää mainittujen vaihtoehtojen sekä taloudelliset että muut ympäristövaikutukset. Osallisten kohderyhmä ja kuuleminen tulee myös arvioida uudelleen valittavan vaihtoehdon perusteella.

Maisema ja luonnonarvot

Maisemallisia vaikutuksia on selvityksessä esitetty neljästä eri katselusuunnasta 1-4 kilometrin etäisyydeltä. Merkittävimmin maisemakuvaan vaikuttavat kierrätyskeskukseen perustettavat tuhkan ja tavanomaisen jätteen loppusijoitusalueet. Kaukomaisemassa loppusijoitusalueiden korkeimmat huiput näkyvät Toisveden ja Siekkisjärven avoimilta selkävesiltä. Selvityksessä on todettu, että järveltä tarkasteltuna loppusijoitusalueiden huiput näkyvät kaukomaisemassa yli 3 kilometrin päässä, mutta eivät aiheuta merkittävää maisemallista haittaa.

Ympäristökeskus katsoo, että maisemalliset selvitykset on esitetty yleiskaavatason edellyttämällä laajuudella. Ympäristökeskus toteaa, ettei maisemallisten vaikutusten arvion vaikuttavuuden kohderyhmää ole tuotu esiin.

Luonnonympäristöselvitys on laadittu kaava-alueella laajempaan. Selvityksessä on todettu, ettei kaava-alueella ole suojeltuja tai uhanalaisia lajeja tai arkeologia löydöksiä. Ympäristökeskus katsoo, että selvitys on tältä osin riittävä. Ympäristökeskus tähdentää, että kaava-alueelta Toisveteen johdettavien lauhde- ja hulevesien vaikutukset luonnonympäristöön tulee arvioida esitettyä perusteellisemmin.

Elinympäristö ja yhdyskuntarakenne

Selvityksessä on todettu, että kierrätyspuisto sijoittuu Virtain kaupungin tavoitteellisen yhdyskuntarakenteen mukaisesti ja antaa mahdollisuuden kehittää sen länsipuolella teollisuusaluetta niin, että sinne sijoittuisi jätteenkäsittely- ja kierrätystoimintaan liittyvää tuotteiden jatkojalostusta ja hyötykäyttöä. Sosiaalisia vaikutuksia on arvioitu selvitysten valossa. Vaikutukset on todettu eri väestöryhmien kannalta vähäisiksi.

Ympäristökeskus katsoo, että kaavan merkittävimmät vaikutukset asukkaiden kannalta liittyvät hule- ja jätevesien johtamiseen, mikä tulee ottaa huomioon myös kaavan jatko kuulemisessa.

Jatkotoimenpiteet

Ympäristökeskus katsoo, että keskeisimmät täydennystarpeet kaavaselvitysten osalta kohdistuvat kevyen liikenteen yhteyksiin, teollisuustoiminnan korttelialueiden ympäristöhaittojen torjuntaan sekä valittavaan jätevesien käsittelyvaihtoehtoon. Ympäristökeskus näkee, että asemakaavatasolla on johdonmukaista ohjata kaavalla rakentamisen sijoittumista ja toteaa, että mikäli kaava-alueelle on tarkoitus sijoittaa koko aluetta palveleva jätevedenpuhdistamo, on asianmukaista varata sille alue kaavasta.

Ympäristökeskus näkee, että kaavoituksen osallisten piiri tulee myös mahdollisesti uudelleen arvioitavaksi, mikäli jätevedet tullaan ohjaamaan kaupungin jätevedenpuhdistamolle. Ympäristökeskus toteaa, että niin nykyisen kuin tulevan lähiympäristön asutuksen kannalta on tarpeen arvioida myös suunnitellun teollisuusalueen ja kierrätyspuiston vaikutukset ympäristökuvaan ja alueen lähiympäristön laatuun ja pyrkiä estämään syntyviä haitallisia vaikutuksia.

Osastopäällikkö

Leena Strandén

Ylitarkastaja

Mari Hietämäki-Pulkki